
SORU TÜRÜ ÖĞRENCİLERİN BAŞARI DÜZEYİNİ ETKİLER Mİ?

DOES QUESTION TYPE AFFECT THE SUCCESS LEVEL OF THE STUDENTS?

Leyla KHORSHID

İsmet EŞER

Ayten ZAYBAK

Ülkü YAPUCU

Gülşah ARSLAN

Şebnem ÇINAR

Ege üniversitesi Hemşirelik Yüksek Okulu, Bornova IZMIR

Anahtar Sözcükler: hemşirelik eğitimi, ölçme değerlendirme, soru türü

Key Words: nursing education, student assesment and evaluation, questions type

---

ÖZET

Bu çalışma, yazılı sınavda sorulan soru tipinin öğrencinin başarısı üzerine etkisini incelemek amacıyla yapılmıştır. Araştırmanın örneklemini Ege Üniversitesi Hemşirelik Yüksek Okulu 1. sınıfta okuyan 117 öğrenci oluşturmuştur. Öğrencilerin Hemşirelik Esaslara dersinin ara sınavında toplam dokuz ayrı konudan 40 açık uçlu ve 40 çoktan seçmeli soru eşleştirilerek aynı sınavda sorulmuş ve aldıkları puanlar arasındaki fark incelenmiştir.

Öğrencilerin %79.5'inin açık uçlu soru kağıdından daha düşük puan aldıkları, %16.2'sinin daha yüksek puan aldıkları, %4.3'nün ise her iki soru türünde aynı puanı aldıkları saptanmıştır. Açık uçlu ve çoktan seçmeli tüm soru kağıdından soru türünün öğrencinin başarı düzeyini etkilediği ve çoktan seçmeli sorulardan daha yüksek puan aldıkları saptanmıştır.

SUMMARY

The purpose of this study is to examine the effect of the question type asked in the written examination on the success of the students. The sampling group of the study consist of 117 first grade students of Ege University School of Nursing. in the mid-term examination of the Fundamentals of Nursing, 40 multiple-choice and 40 close ended questions from total of 9 different subjects were asked to students in the same examination by matching and the difference between the grades they got has been studied.

it was found that 79.5 % of the students get lower grades, 16.2% get higher grades in the open ended question form while 4.3% get the same points in both question types. in the light of this findings, it has been determined that the question type affects the success of the students and that they get higher points from multiple-choice questions.

GİRİŞ

Eğitim, öğrencinin davranışlarında değişiklikler oluşturmayı amaçlar (Kocabasoğlu 2001, Umay 1997, Fidan ve Erden 1990, Ün Açıkgöz 2000). Değerlendirme, eğitim sürecini tamamlayan ve onun ayrılmaz bir parçasıdır (Aslan 1998). Eğitimde ölçme ve değerlendirme, öğrencinin başarısını saptamak, en başarılı öğrencileri seçmek, öğrenme eksiklik-terini belirlemek, eğitim programının ya da öğretim yönteminin etkinliğini bulmak gibi farklı amaçlarla yapılır (Umay 1997).

Eğitimde kullanılan ölçme araçlarından biri diğerlerine göre en iyi değildir. önemli olan, ölçme araçlarının gereksinim duyulduğu yer ve zamanda kullanılmış olmasıdır (Yılmaz ve Sünbül 2000). Çoktan seçmeli sorular sağlık bilimleri öğrencilerinin değerlendirilmesinde sık kullanılmaktadır (Kocabasoğlu 2001, Yılmaz ve Sünbül 2000).

Çoktan seçmeli sorular objektiftir, geçerli ve güvenilir, aynı anda geniş bir alanı kapsayan bilgileri ölçebilir, kolay ve çabuk değerlendirilebilir gibi Düstünlüklere sahiptir. Ancak, bu sorularda istenmeyen ipuçları öğrencinin doğru yanıtı bulmasına yardım eder, iletişim ve uygulama becerilerini ölçmede kullanılamaz (Kocabasoğlu 2001). Çoktan seçmeli sorulardan bilgi, kavrama ve analiz düzeyindeki davranışların ölçülmesinde yararlanılabilir. Ancak değerlendirme ve özellikle sentez düzeyindeki davranışların ölçülmesinde yetersizdir (Yılmaz ve Sünbül 2000). Açık uçlu sorular, öğrencinin bilgilerini ve düşüncelerini etkili şekilde ifade etme becerisini ve diğer yöntemlerle etkili biçimde ölçülemeyen performansını ölçer (Kocabasoğlu 2001).

Günümüzde hemşirelik okullarında öğrenci sayısının fazlalığı, öğretim elemanlarının yoğun iş yükü nedeniyle okunması daha kolay olan çoktan seçmeli soru türünün sık kullanıldığı bilinmektedir. Hemşirelik eğitiminde, özellikle Hemşirelik Esasları dersinde, öğrencinin sınavlarda sorulan teorik bilgileri klinik uygulamada beceriye dönüştürmesi beklenir. Ancak, vize notu yüksek sek olan bazı öğrencilerin klinik uygulamada eğitimcinin sorduğu sorulara yeterli yanıtlar veremediği gözlenmiştir. öğrencinin sınavdan aldığı not ile bilgi düzeyinin paralel olmamasının nedenlerinden birinin soru tipi olabileceği düşünülmektedir.

GEREÇ VE YÖNTEM

Bu araştırma, hemşirelik öğrencilerin değerlendirilmesinde kullanılan soru türünün öğrencinin başarı düzeyine etkisini incelemek amacıyla tanımla3rıcı olarak planlanmıştır. Araştırmanın evrenini ve örneklerini Ege Üniversitesi Hemşirelik Yüksek Okulu 1. sınıfta okuyan 117

öğrenci oluşturmuştur. Örnekleme alınan öğrenciler hem deney hem de kontrol grubunu oluşturmuştur. Soruların hazırlanması sırasında uzman görüşü alınarak içerik geçerliliği sağlanmıştır. Öğrencilerinin Hemşirelik Esasları dersinin ara sınavında toplam dokuz ayrı konudan 40 açık uçlu ve 40 çoktan seçmeli soru eşleştirilerek, zamanın bilgileri hatırlama üzerindeki etkisini kontrol altına almak amacıyla aynı sınavda sorulmuştur. Her iki türdeki soruların puanları birbirine eşitlenmiştir. Çoktan seçmeli sorular dört seçeneği olarak hazırlanmış olup her soruda bir doğru yanıt vardır. önce açık uçlu, daha sonra kapalı uçlu soruların bulunduğu sınav kağıtları verilmiş ve öğrencilerin yanıtların sağlanmıştır. Araştırmanın yapıldığı yüksek okuldan yazılı izin alınmıştır. öğrencilerden sözlü onam alınmıştır. Verilerin analizinde iki eş arasındaki farkın örneklilik testi kullanılmıştır.

BULGULAR

Araştırma kapsamına alınan öğrencilerin yaşı 17-24 arasındadır.

Tablo 1. öğrencilerin Puan Değişikliklerine Göre Dağılımı

PUAN DEĞİŞİKLİĞİ	Sayı	Yüzde
Açık uçlu sorularda puanı azalan	93	79.5
Açık uçlu sorularda puanı artan	19	16.2
Puanı değişmeyen	5	4.3
TOPLAM	117	100.00

Öğrencilerin %79.5'inin açık uçlu soru kağıdından, çoktan seçmeli soru kağıdına oranla daha düşük puan aldıkları, %16.2'sinin. açık uçlu soru kağıdından, çoktan seçmeli soru kağıdına oranla daha yüksek puan aldıkları, <Y04.3'ünfin ise puanlarının her iki soru türünde de değişmediği, aynı puanı aldıkları saptanmıştır (Tablo 1).

Öğrencilerin enjeksiyon uygulamaları ile ilgili açık uçlu sorulardan aldıkları puan ortalamaları 3.00 iken, çoktan seçmeli sorulardan aldıkları puan ortalamaları 3.66 olarak bulunmuştur. Yapılan istatistiksel analizde bu farkın anlamlı olduğu bulunmuştur ($t=5.99$, $p<0.05$). Sonuç olarak öğrencilerin enjeksiyon uygulamaları ile ilgili çoktan seçmeli sorulardan aldıkları puan ortalamaları daha yüksek bulunmuştur.

Öğrencilerin üriner sistem uygulamaları ile ilgili açık uçlu sorulardan aldıkları puan ortalamaları 0.82 iken, çoktan seçmeli sorulardan aldıkları puan ortalamaları 0.92 olarak bulunmuştur. Yapılan istatistiksel analizde bu farkın anlamlı olduğu bulunmuştur ($t = 2.94$, $p<0.05$).

Sonuç olarak öğrencilerin üriner sistem uygulamaları ile ilgili çoktan seçmeli sorulardan aldıkları puan ortalamaları daha yüksek bulunmuştur.

Tablo 2. Açık uçlu ve çoktan seçmeli sorulann puan ortalamalarına göre dağılımı

Soruların sorulduğu konular	n		t	P
Enjeksiyon uygulamaları				
Açık uçlu	117	3.00	5.99	p<0.05
Çoktan seçmeli		3.66		
Üriner sistem				
Açık uçlu	117	0.82	2.94	P<0.05
Çoktan seçmeli		0.92		
Boşaltım sistemi				
Açık uçlu	117	1.48	2.00	P<0.05
Çoktan seçmeli		1.72		
Preaperatif bakım				
Açık uçlu	117	1.24	3.00	P<0.05
Çoktan seçmeli		1.42		
Yara bakımı				
Açık uçlu	117	0.33	3.42	P<0.05
Çoktan seçmeli		0.57		
TV sıvı uygulamaları				
Açık uçlu	117	5.00	0.75	p>0.05
Çoktan seçmeli		5.18		
Solunum sistemi uygulamaları				
Açık uslu	117	0.82	0.75	p>0.05
Çoktan seçmeli				
Beslenme				
Açık uçlu	117	0.73	3.66	p<0.05
Çoktan seçmeli		0.91		
Yaşamsal Belirtiler				
Açık uçlu	117	1.42	4,12	P<0.05
Çoktan seçmeli		1.75		
TOPLAM				
Açık uçlu	117	7,42	3.51	p<0.05
Çektan seçmeli		8.44		

Öğrencilerin bağırsak boşaltımı uygulamaları ile ilgili açık uçlu sorulardan aldıkları puan ortalamaları 1.48 iken, çoktan seçmeli sorulardan aldıkları puan ortalamaları 1.72 olarak bulunmuştur. Yapılan istatistiksel analizde bu farkın anlamlı olduğu bulunmuştur (t - 2.00, p<0.05). Sonuç olarak öğrencilerin bağırsak boşaltımı uygulamaları ile

ilgili çoktan seçmeli sorulardan aldıkları puan ortalamaları daha yüksek bulunmuştur.

Öğrencilerin ameliyat öncesi ve sonrası bakım ile ilgili açık uçlu sorulardan aldıkları puan ortalamaları 1.24 iken, çoktan seçmeli sorulardan aldıkları puan ortalamaları 1.42 olarak bulunmuştur. Yapılan istatistiksel analizde bu farkın anlamlı olduğu bulunmuştur ($t = 3.00$, $p < 0.05$). Sonuç olarak öğrencilerin ameliyat öncesi ve sonrası bakım ile ilgili çoktan seçmeli sorulardan aldıkları puan ortalamaları daha yüksek bulunmuştur.

Öğrencilerin yara bakımı ile ilgili açık uçlu sorulardan aldıkları puan ortalamaları 0.33 iken, çoktan seçmeli sorulardan aldıkları puan ortalamaları 0.57 olarak bulunmuştur. Yapılan istatistiksel analizde bu farkın anlamlı olduğu bulunmuştur ($t = 3.42$, $p < 0.05$). Sonuç olarak öğrencilerin yara bakımı ile ilgili çoktan seçmeli sorulardan aldıkları puan ortalamaları daha yüksek bulunmuştur.

Öğrencilerin damar içi sıvı uygulamaları ile ilgili açık uçlu sorulardan aldıkları puan ortalamaları 5.00 iken, çoktan seçmeli sorulardan aldıkları puan ortalamaları 5.18 olarak bulunmuştur. Yapılan istatistiksel analizde bu farkın anlamlı olmadığı bulunmuştur ($t = 0.75$, $p > 0.05$). Sonuç olarak damar içi sıvı uygulamaları ile ilgili soru türü ile öğrencilerin aldıkları puanlar arasında ilişki olmadığı bulunmuştur.

Öğrencilerin solunum sistemi uygulamaları ile ilgili açık uçlu sorulardan aldıkları puan ortalamaları 0.79 iken, çoktan seçmeli sorulardan aldıkları puan ortalamaları 0.82 olarak bulunmuştur. Yapılan istatistiksel analizde bu farkın anlamlı olmadığı bulunmuştur ($t = 0.75$, $p > 0.05$). Sonuç olarak solunum sistemi uygulamaları ile ilgili soru türü ile öğrencilerin aldıkları puanlar arasında ilişki olmadığı bulunmuştur.

Öğrencilerin beslenme ile ilgili açık uçlu sorulardan aldıkları puan ortalamaları 0.73 iken, çoktan seçmeli sorulardan aldıkları puan ortalamaları 0.91 olarak bulunmuştur. Yapılan istatistiksel analizde bu farkın anlamlı olduğu bulunmuştur ($t = 3.66$, $p < 0.05$). Sonuç olarak öğrencilerin çoktan seçmeli sorulardan aldıkları puan ortalamaları daha yüksek bulunmuştur.

Öğrencilerin yaşamsal belirtiler ile ilgili açık uçlu sorulardan aldıkları puan ortalamaları 1.42 iken, çoktan seçmeli sorulardan aldıkları puan ortalamaları 1.75 olarak bulunmuştur. Yapılan istatistiksel analizde bu farkın anlamlı olduğu bulunmuştur ($t = 4.12$, $p < 0.05$). Sonuç olarak öğrencilerin çoktan seçmeli sorulardan aldıkları puan ortalamaları daha yüksek bulunmuştur.

Öğrencilerin tüm sorulan kapsayan açık uçlu sorulardan aldıkları puan ortalamaları 7.42 iken, çoktan seçmeli sorulardan aldıktan puan ortalamaları 8.44 olarak bulunmuştur. Yapılan istatistiksel analizde bu farkın anlamlı olduğu bulunmuştur ($t = 3.51, p < 0.05$). Sonuç olarak öğrencilerin çoktan seçmeli sorulardan aldıkları puan ortalamaları daha yüksek bulunmuştur. Savaşer ve arkadaşları 1986'da yaptıkları çalışmada öğrencilerin çoktan seçmeli testten aldıkları puan ortalamalarının tamamlanmalı testten aldıkları puan ortalamalarına oranla yüksek olduğunu bulmuşlardır (Savaşer ve ark. 1986). Araştırma sonuçları Savaşer ve arkadaşları'nın (1986) çalışmasıyla benzerlik göstermektedir.

TARTIŞMA

Eğitimde kullanılan biçme araçlarından biri diğerlerine göre en iyi değildir. Önemli olan, biçme araçlarının gereksinim duyulduğu yer ve zamanda kullanılmış olmasıdır (Yılmaz ve Sünbül 2000). Çoktan seçmeli sorularda istenmeyen ipuçları öğrencinin doğru yanıtı bulmasına yardımcı eder (Kocabasoğlu 2001). Bu çalışmada Hemşirelik Esasları dersinde öğrencilerin çoktan seçmeli sorulardan aldıkları puan ortalamaları, açık uçlu sorulardan aldıkları puan ortalamalarından daha yüksek bulunmuştur. Bu sonuç, çoktan seçmeli sorularda istenmeyen ipuçlarının öğrencinin doğru yanıtı bulmasına yardımcı ettiğini ve hemşirelik bilgi ve becerilerinin öğretiminde doğru bir biçme sağlamadığını düşündürmektedir.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu çalışmada Hemşirelik Esasları dersinde öğrencilerin çoktan seçmeli sorulardan aldıkları puan ortalamaları açık uçlu sorulardan aldıkları puan ortalamalarından daha yüksek bulunmuştur.

Bu sonuçlar doğrultusunda,

- Hemşirelik Esasları dersinin sınavında sorulan çoktan seçmeli soruların bilgi, kavrama ve analiz düzeyindeki davranışların ölçülmesinde kullanılması ancak bu soru türünün öğrencinin başarısını etkileyebileceğinin göz önünde bulundurularak soruların oluşturulmasında soru kökünün ve çeldiricilerin biçme ilkelerine uyularak hazırlanması

Bu çalışmanın daha geniş bir örnekleme ve diğer temel hemşirelik derslerinde tekrar edilmesi önerilmektedir.

KAYNAKLAR

1. Aslan AK (1998). Eğitim Biliimine Giriş. Ege Üniversitesi Basımevi, İzmir, 14.
2. Fidan N, Erden, M (1990). Eğitime Giriş. Altem Kitabevi, Ankara, 170.
3. Kocabasoğlu Y E (2001). Introduction to Student Assessment, WHO Collaborating Centre For Pharmacotherapy teaching and training. University of Groningen, Faculty of Medical Sciences Discipline Group Clinical Pharmacology, the Netherlands, 2, 17, 20, 24. Yazılı Sınavlar Kurs Notları
4. Savaşer S ve ark. (1986). Çoktan Seçmeli ve Tamamlarıyalı Objektif Testlerin Karşılaştırılması, I. Ulusal Hemşirelik Eğitimi Sempozyumu Kitabı, İstanbul: Hilal Matbaacılık A.Ş., 139-144.
5. Umay A (1997). Eğitimde ölçme ve Değerlendirme-Sınav Hazırlama ve Değerlendirme Yöntemleri. Öğretim Elemanları Sendikası Hizmet içi eğitim seminerleri: 1. Seminer notları, 19-23 Haziran, İzmir, 4.
6. On Açıkgöz K (2000). Etkili Öğrenme ve Öğretme. 3. Baskı, Kanyılmaz Matbaas, İzmir, 6-7.
- 7, Yılmaz H, Sünbül A M (2000). Öğretimde Planlama ve Değerlendirme. Mikro Yayınları, Konya, 251, 266.